

528

স্বাক্ষর

দীপাঙ্কলি

শ্রীচন্দ্র চেতিয়া

লিখক—

শ্রীচন্দ্র চেতিয়া
ডিমৌ।

প্রকাশক—

শ্রীচন্দ্র চেতিয়া
ডিমৌ।

মুদ্রক—

হেমকোষ প্রেছ
শিৱসাগৰ।

প্রথম তাণ্ডবণ

১৯৭১ চন।

(লিখকৰ দ্বাৰা সৰ্বস্বত্ব সংৰক্ষিত।)

মূল্য— ৬৫ পইচা

বেটুপাতৰ শিল্পী শ্রীবিনন্দ হাজৰিকা
(জয়হিন্দ)

উছৰ্গা

স্বৰ্গীয়া মাতৃদেৱী লুধুবী চেতিয়াৰ শ্রীচৰণত
মোৰ এই দীপাঞ্জলীক উছৰ্গা কৰিলো।

নিঃকিন পুত্ৰ
শ্রীচন্দ্র চেতিয়া

সূচী—

- ১। দীপ
- ২। অঞ্জলী
- ৩। ফেহুজালি
- ৪। বসন্তৰ আগমন
- ৫। গধূলি গোপাল
- ৬। চন্দ্র
- ৭। মফিজুদ্দিন
- ৮। কেতেকী
- ৯। ঔতলা বিলব অতীত কাহিনী
- ১০। ডিমৌ
- ১১। মোৰ গান
- ১২। মোৰ মন
- ১৩। এটি অনুবোধ।

বিঃদ্রঃ—বিশেষ কাৰণত পুস্তক ভুলৰ বাবে কিতাপখনত কেইবাটাও ভুল থাকি গ'ল। যেনে পৃঃ নং ২৪ অকাশত ঠাইত আকাশৰ। বন্ধেনৰ ঠাইত বন্ধে (পৃঃ ২১) আৰু (২০) আজাক ঠাইত আজ্ঞা হব। অনিচ্ছাকৃত ভুলৰ বাবে পঢ়ুৱৈ সমাজে ক্ষমা কৰে যেন।

ইতি—

শ্রীচন্দ্র চেতিয়া।

“কবিতা কোঁৱৰ” শ্ৰীযুত অশ্বেশ্বৰ চেতিয়াফুকন দেৱৰ মন্তব্য :—

‘দীপাঞ্জলিৰ’ লেখক তৰুণ কবি শ্ৰীমান চন্দ্ৰ চেতিয়াৰ
কবিতা কেইটি হাতে লিখা অৱস্থাত পঢ়ি চাই ভাল
পালো। শ্ৰীমান চেতিয়াৰ ভাৱ ভাষা মধুৰ আৰু শুৱলা
“চিৰ চেনেহী মোৰ ভাষা জননীৰ” পূজাৰ বেদী “দীপা-
ঞ্জলি”য়ে উজ্জ্বলাই তোলক, ইয়াকে আশা কৰিলো।
তৰুণ কবি শ্ৰীমান চেতিয়াৰ সাহিত্য সাধনা সফল হওক।

শুভইচ্ছাৰ সতে—

কবিতা কোঁৱৰ শ্ৰীঅশ্বেশ্বৰ চেতিয়াফুকন

সোণাৰি, বৰুৱা আলি

ডাকঘৰ—সোণাৰি

জিলা—শিৱসাগৰ

(অসম)

ইং ১৯৭১ চন।

এটি দৃষ্টিপাত—

কলা সৃষ্টিৰ ক্ষেত্ৰত অভিজ্ঞতাকৈও অনুপ্ৰেৰণাহে আৱশ্যকীয় বস্তু। কিয়নো ধ্বংসাত্মক কটু সমালোচনাই ব্যক্তি প্ৰতিভাক যিদৰে নিপ্ৰভ কৰে; সেইদৰে আন্তৰিকতা সুলভ অনুপ্ৰেৰণাই ব্যক্তিৰ ব্যক্তিত্ব প্ৰকাশতো সহায় কৰে। নিতাই পৃথুৰী সাহিত্য সভাৰ দ্বাৰা আয়োজিত কেইবাটাও আলোচনা চক্ৰত দুটি এটি স্ব-বচিত কবিতা পাঠৰ দ্বাৰা আত্মপ্ৰকাশ কৰা শ্ৰীযুত চন্দ্ৰ চেতিয়াৰ কাব্য প্ৰতিভাৰ মূলতে নিতাই পৃথুৰী সাহিত্য সভাৰ কথা উল্লেখ নকৰি নোৱাৰোঁ। এইখনি সাহিত্য সভাৰ অনুপ্ৰেৰণাবে অনুপ্ৰাণিত হৈ তেওঁটি কবিতাৰ মূল এটি দৃষ্টিপাত কৰি ছয়াবিমান লিখিবলৈ অনুবোধ কৰাত বাধ্য হলো।

ব্যক্তিমনৰ কল্পনা কলাত্মক কৌশলৰ দ্বাৰা প্ৰাণ-ময়ী ৰূপ দিব পৰাতেই কবিতাৰ সৃষ্টি হয়। ৰমণীয় অৰ্থ প্ৰতিপাদন কৰিব পৰা শব্দ সম্ভাৰৰ চন্দনীৰ গীতি-ময় বৈচিত্ৰতাৰে কবি চেতিয়াই নিজমনৰ বহুবঙী কল্পনাক কাব্যৰূপ দি আত্মতৃপ্তি লাভৰ প্ৰয়াস কৰিছে। পুথি হিচাবে আয়তনত মূলটি সৰু হলেও কাব্যকতাৰ পিনৰ পৰা ইয়াৰ মূল্য অস্বীকাৰ কৰিব নোৱাৰি। ‘ডিমো’, “ঔতলাবিলৰ অতীত কাহিনী” আদি কবিতাত কবিৰ ইতিহাস সন্ধানীমনৰ পৰিচয় ফুটি উঠিছে আৰু

সেইদৰে “কবি মফিজুদ্দিন” নামৰ কবিতাত কবি আৰু কাব্যৰ প্ৰতি থকা কবি-মনৰ শ্ৰদ্ধাজনিত সুপ্তচেতনাৰ ধ্বনি অনুপ্ৰাণিত হোৱা দেখা গৈছে। সৰ্ব্বোপৰি “চন্দ্ৰ” আৰু “কেতেকী” কবিতাত মানুহৰ ধ্বংসাত্মক কাৰ্য্যৰ প্ৰতি কবিৰ শাস্তিকামী মন বিদ্বেষী হৈ উঠিছে আৰু সেয়েহে যুগে যুগে মানুহৰ বুকুৰ কুটুম হৈ অহা স্বৰ্গৰ পৱিত্ৰ চন্দ্ৰত মন্তব্যবানী স্বাৰ্থামেষী মানৱৰ কলুষিত পদ-ক্ষেপ কৰাত কৰিয়ে চন্দ্ৰ কলুষিত হল বুলি ভাবি হিয়া ভঙা বেদনাত উদ্ধাউল হৈ কৈছে—

সুদূৰ দূৰত থাকি ধৰণী চোৱাই আজি

নেহাহিবা তুমি পুনৰায়,

হিয়া যেন নেযাৱ গলি তোমাৰ হাঁহিটি দেখি

দিছো চন্দ্ৰ তোমাক বিদায়। (চন্দ্ৰ)

আকৌ তেনেদৰেই প্ৰকৃত প্ৰেমৰ মূল নুবুজা স্বাৰ্থামেষী মানৱক বিদ্ৰূপ কৰি নিষ্ঠুৰ মানৱৰ পৰা সৰগী প্ৰেমৰ বাৰ্তাবাহী কেতেকীক সৰগপুৰীলৈ গুচি যাবলৈ আহ্বান কৰি কৈছে—

নাকান্দিবি তই চেনেহী কেতেকী—

আকৌ নাহিবি ঘূৰি,

যাগৈ যাগৈ চকুলো মচি এ—

সকলো আশাকে এৰি। (কেতেকী)

এইবিলাকৰ উপৰিও “গধূলি গোপাল”, “বসন্তৰ আগমন”, “কেহুজালি” আদি কবিতাত—কবিৰ কল্পনাই সজীৱ ৰূপ পৰিগ্ৰহণ কৰি পাঠকক কাব্যস্বাদ দিবলৈ নিঃ

সন্দেহে সক্ষম হৈছে। পুথিখনিৰ অন্তৰ্গত “মোৰ গান” কবিতাত কবিৰ ব্যক্তিপ্ৰাণৰ অমৃতমুখীৰ সুবৰ গীতিময়ী ধ্বনি আৰু ‘মন’ কবিতাত কবিৰ বহুস্বস্কানী মনৰ সম্যক পৰিচয় পৰিস্পৃষ্ট হৈ পৰিছে। মুঠতে অসমীয়া ভাষা মাতৃৰ পূজাৰ বেদীত আগবঢ়োৱা কবি চন্দ্ৰ চেতিয়াৰ এই ক্ষুদ্ৰায়তনৰ কাব্যকবনীৰ পুষ্প নৈবেদ্যৰ ভিতৰত “চন্দ্ৰ”, “মোৰ গান”, “কেতেকী”, “গধূলি গোপাল” আৰু ‘মন’ এই পঞ্চপুষ্পই যে কাব্যমোদী ভ্ৰমৰ মন সন্মোহন কৰিব পাৰিব ইয়াত সন্দেহ নাই। সৰ্বোপৰি পুথিখনৰ অধিক ভাগ কবিতাত কবিৰ স্বতঃস্ফূৰ্তঃ কাব্য ধ্বনি, আলঙ্কাৰিক বৈশিষ্ট্য কমবেছি পৰিমাণে থকাৰ উপৰিও পুথিখনি সম্পূৰ্ণ প্ৰভাৱমুক্ত হোৱাত মৌলিক কাব্যৰ মৌলিকতা দাবী কৰিব পাৰে। আমি এই জন নৰ প্ৰকাশিত কবিৰ পৰা বহুত আশাৰে বলো। কিন্তু সাধনাৰ যেন বিৰতি নহয়। সৃষ্টিৰ আদিৰে পৰা অবিৰাম ভাবে আগবাঢ়ি গৈ থাকিও অতল্ল সূৰ্য্যৰ দৰে ই এইজন কবিয়েও যেন অতল্ল কাব্যসাধনা কৰে তাকে সোঁৱৰি সোঁ তাহানিৰ উপনিষদৰ যুগৰ মহাবাসীকেই উচ্ছাৰিলো।

সূৰ্য্যশ্য পশ্য শ্ৰেমাণং যো নতল্লয়তে চৰণ ॥

চৰৈৱেতি চৰৈৱেতি।

ভোগালি বিহু

বৃহস্পতিবাৰ

৫২২ শঙ্কৰাৰু

১৪ জানুৱাৰী, ১৯৭১

শ্ৰীপ্ৰহ্লাদ কুমাৰ বৰুৱা, বি,এ

সম্পাদক

নিতাই পুখুৰী সাহিত্য সভা

লিখকৰ একাষাৰ

উৎসাহ আৰু প্ৰেৰণাই সৃষ্টিৰ প্ৰধান উৎস। মোৰ এই ক্ষুদ্ৰ পুথিখনো প্ৰকাশ হোৱাৰ মূলতে আছে বহুতো বন্ধুবৰ্গৰ উৎসাহ আৰু প্ৰেৰণা। যিহেতু ১৯৫৬ চনত ছাত্ৰ অৱস্থাতে যি একুৰি চাৰিটা কবিতা লিখো সেয়া কোনো দিন প্ৰকাশ হৈ নুঠিল : একমাত্ৰ উৎসাহ আৰু প্ৰেৰণাৰ অভাৱত। সেই দিন ধৰি মোৰ কবিতা মনৰ মাজতে পিঞ্জাৱদ্ধ হৈ ৰল।

এইদৰে কত কবিতা মনৰ ৰাজ্যতে থৌকি-বাথৌ কৈ থাকি মনতে মাৰ যাব ধৰিলে তাৰ কোনো লেখ নাই। কিবা এটি নৌভাগৰ বিষয় যে নিতাই পুখুৰী সাহিত্য সভাই আয়োজিত কৰা কবি ৩মফিজুদ্দিন আহমদ হাজৰিকা দেৱৰ শতবাৰ্ষিকীত তেখেতক লৈ ৰচনা কৰা এটি কবিতা আগবঢ়াবলৈ সুবিধা পাত্ত। সেই কবিতাটিৰ যোগেদিয়েই নিতাই পুখুৰী সাহিত্য সভাৰ সম্পাদক শ্ৰীযুত প্ৰহ্লাদ কুমাৰ বৰুৱা, বি,এ দেৱে মোৰ কবিতাৰ প্ৰতি থকা আন্তৰিক দুৰ্বলতাকণ বুজি পাই আৰু অৰ্হনিশে মোক কবিতা সাধনাৰ পৰা আঁতৰি নাযাবলৈ কয় যেন এয়া তেখেতৰ দাবীহে। তেখেতৰ এই মৰমৰ দাবীতে জন্ম হয় মোৰ এই ‘দীপাঞ্জলি’। গতিকে তেখেতৰ প্ৰতি থকা মোৰ আন্তৰিক কৃতজ্ঞতাৰ চিন হৈ ৰব এই “দীপাঞ্জলি”।

কবিতা কোঁৱৰ শ্ৰীযুত অশ্বেশ্বৰ চেতিয়া ফুকনদেৱে
তেখেতৰ অমূল্য সময় খৰছ কৰি মোৰ পুথিখনি চকুফুৰাই
দি যি মন্তব্য লিখি দিলে তাৰ বাবে তেখেতলৈ মোৰ
আন্তৰিক শ্ৰদ্ধা নিবেদন কৰিলো।

“ৰূপৰেখাৰ” কবি শ্ৰীযুত ফুলেশ্বৰ দত্ত দেৱে মোক
এই পুথিখনি প্ৰকাশ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত বিভিন্ন ধৰণে যি
উৎসাহ-উদ্দীপনা যোগালে, তাৰ বাবে মই তেখেতৰ
ওচৰত চিৰ কৃতজ্ঞ হৈ বুলো।

ডিমৌ সাহিত্য সভাৰ সম্পাদক শ্ৰীযুত অনন্ত
কুমাৰ গোস্বামীদেৱে মোক যি প্ৰেৰণা যোগালে আৰু
শ্ৰীযুতা ইলা ঢেকীয়াল ফুকন এম,এ, দেৱীয়ে মোৰ পুথিখন
হাতে লিখা অৱস্থাতে ছাই দিয়াৰ বাবে তেখেতসকললৈ
মোৰ শলাগৰ শব্দই আগবঢ়ালো।

সদৌ শেষত কাব্যমোদী পাঠকবৰ্গই মোৰ অভা-
নিত দোষ-ত্রুটি মাৰ্জ্জনা কৰি মোৰ এই পুথিখনিক
মৰমৰ চকুৰে চালে মোৰ সাধনা সাৰ্থক হৈছে বুলি ভাবি
ভৱিষ্যতলৈ উৎসাহিত হম—।

বাইজৰ আশীষ ভিক্ষাৰী

শ্ৰীচন্দ্ৰ চেতিয়া

ডিমৌ চাৰিআলি।

শিৱসাগৰ অসম।

১২ ফাগুন, ৫২২ শঙ্কৰাব্দ

১৯৭১ চন।

দীপ

বহু ষত্ৰে বহু কষ্টে জীৱনৰ দীপ মোৰ
প্ৰজ্বলিত আগলি ক্ষণত,
বুকুৰ বক্তবে আজি হিয়াৰ শলিতাডালি
জ্বালি দিছো আশা মন্দিৰত
জীৱনৰ পুৰাতেই আঁউসীৰ আন্ধাৰত
মনে মোৰ পথ হেৰুৱাই,
ভাৱে আৱৰা পথ দীপ মোৰ হব বথ
দিব মোক পথ পোহৰায়।
অতীত সাগৰি থই নতুনক লগ লই
মন পখী উৰি উৰি যায়:
দিগন্ত পথেৰে ঘূৰি পথ যদি যাওঁ তুলি
দীপ মোৰ হবয়ে সহায়।
জীৱনৰ সন্ধিয়াত সংসাৰৰ শেষ মেলা
আয়ু বেলি যদি মাৰ যায়
দীপ মোৰ বব সাক্ষী পোহৰাই পূজাৰ বেদী
আশাৰ মন্দিৰ উজ্বলাই।
তপ্ত মোৰ বক্ত কথি পুনৰাই দিছো ঢালি
জ্বলি ব'ক দীপ চিৰদিন,
হেৰুৱা স্মৰণ ধ্বনি পুনৰ উঠক বাজি
ভাগি যাব খোজা ভগা বীণ।

অঞ্জলি

কিহেবে পূজিম আই দুখনি চরণ মই
 নাই মোর পূজার সন্তান,
 দীপ মাথো অভগাব উচ্ছিন্না করিছো মই
 লোরা আই ভাবি হেমহাব ।
 কত দুখ কত কষ্টে কত নিশা উজাগবে
 তুলিছিল। তুমি মোক আই,
 স্তরবি স্তরবি আজি বৈ যায় চকুর পানী
 বিচ্ছেদর শোকে খুন্দিয়াই
 এবি গলা আই মোক ছুট মাত ফুটোতেই
 সামবিল। সংসারব মেলা,
 মায়া মোহ সকলোটি ত্যাগ করি মুক্ত লভি
 দেবতার সঙ্গ তুমি ললা ।
 নপবে মনত আজি আই তব স্নেহ মূর্তি
 বিশ্বাস্তিয়ে সামবিয়ে ললে,
 মরণ শয্যাত তুলি লৈ যোরা কাপোবে ঢাকি
 স্মৃতির পটত মাথো জলে,
 দিবানে দেখা আই শরণে সপোনে মোক
 অঁকি লম ছবি হৃদয়ত
 স্নেহময়ী মাতৃমূর্তি অতিকে যতন করি
 থাপি থম ভক্তি মন্দিরত ।
 নোরাবা নেলাগে আই বাট যদি দূর হয়
 হয়তোবা বহুকষ্ট পাবা
 হাতেবে তুলিকা ধরি অঁকো মই প্রতিচ্ছবি
 আই তুমি তাতে রূপ লবা ।

ফেঁছজালি

চোতালব আগতে মদার গছে জুপি
 ফুলে বমক জমক করে,
 পুরা ফেঁছজালিত না নান পখী পবি
 আনন্দত বিবিলি পাৰে ।
 খিবিক-খাবাক করি প্রতি ডালত পবি
 আনন্দেবে চুহি লই ফুল,
 পঞ্চমত সুরেবে কিনো গীত গায়হি
 শুনি মন হয় বিয়াকুল ।
 কিনো কাপে কপহী মদার গছে জুপি
 বিধতার অপকপ দান,
 কিনো পখী সুরীয়া মন কবে বলীয়া
 উঠলি উঠে প্রেমব বাণ ।

ବସନ୍ତର ଆଗମନ

শীতৰ কুঁৱলীৰ বিষাদ বিননি
 দূৰতে আঁতৰ কৰি,
 আহে বঙ মনে পূৰ্ণ যৌৱনেৰে
 অপকণ কণ ধৰি ।

ফাগুণী বতাহী বঙে বংচালি
 বসন্তৰ লগৰী সখী
 কয় সকলোকে আহিছে বসন্ত
 লগত কেতেকী পখী ।

বসন্তৰ বাতৰি পাই প্ৰকৃতিৰ
 আনন্দত উঠে প্ৰাণ
 নৱ কুঁহিপাতে গাটি সজাইছে
 যত আছে তক বণ ।

বচকী কাঞ্চনীৰ গাত নাই তৰণী
 উগুল থুগুল মন
 কিহেৰে সজাব লাহতী দেহাটি
 ভাবিছে সৱনে ঘন ।

মনে ভাবি পালে ফুলেৰে সজালে
 বমক্ জমক্ কৰি
 ভাবিছে মনতে আহি বসন্তই
 লবহি সায়টি ধৰি

নঙঠা মদাৰে বৰকৈ ভাবিছে
 বসন্তৰ বাতৰি পায়
 কিহেৰে আদৰো আহিছে বসন্ত
 পূজাৰ সম্ভাৱ যে নাই ।

তাকে ভাবি ভাবি চকুপানী টুকি
 আছিল নীৰৱে বহি

[७]

কিনো ভাবি পালে উপবাই উঠিলে
 মা'বি মিচকীয়া হাঁহি ।
 বড়া সেন্দূৰ ঢালি বড়া পাহী মেলি
 সজাই লৈ গাটি বঙে
 ভাবিছে মনতে আহি বসন্তুই
 আনন্দে লবহি সঙ্গে ।
 পলাশ পাবলি উছলি মুছলি
 অতি উতনুৱা মন
 ভসকা ফুলেৰে গাটি সজাই লৈ
 ববকৈ গুণিছে ক্ষণ !
 গুটি গুটি ফুলে কপোয়ে গাঁঠিলে
 এধাৰি ফুলেৰে মালা
 মনতে ভাবিছে আহি বসন্তুই
 পিন্ধিব ভবাই গলা ।
 কেতেকী গোলাপী ববকৈ লাজুকী
 ওৰণি তলেৰে চাই
 সুগন্ধি পৰাগ গাত ঘঁহি ললে
 বসন্তুৰ বাতৰি পায় ।
 চৌদিশে উঠিছে আনন্দৰ ধ্বনি
 উলহ-মালহ প্ৰাণ
 গছে ডালে পৰি যত বন পখী
 গাইছে আনন্দে গান ।

অপকপ সাজেবে

কিনো সাজ পিন্ধিলা

বহি লৈ গধূলি পবত,

সন্ধিয়াৰ বাগেবে

কিনো বোল মানিলা

সেন্দুৰী ছুখনি গালত ?

নিশা তৰাৰ সতে

কিনো কথা পাতিলা

নীৰলে নিৰলা কোণত ;

ওৰণিৰ তলতে

কিয় হাঁহি মাৰিলা

কাৰেবা বাতৰি পালত ?

কাৰ বাবে তুমি

অপেক্ষা কৰিলা

নিডমে নিতালে বহি,

ছপৰ এই নিশাতে

টোপনিও নধৰে

থাকায়ৈ মিচিকাই হাঁহি ।

ঘন ক'লা ডাৱৰে

বাৰিষা মেবে

উঠে যদি গৰজি ঘনে

হাঁহি হাঁহি অপেক্ষি

থাকা মাথো বহি

কটাক্ষ নকৰি মনে ।

চিক্ মিক্ বিজুলীয়ে

চমক লগালেও

মন ভাগি কয়নো নাযায়,

উজাগৰে বোঁৱা মাথো

কাৰ আশা পালি

আশাতেই বাতিটি পুৱাই

উদিলে পূৰ্বৰ দিশে

বক্ত দিন মনি

বেজাবত তলমূৰ কৰা;

অপকপ সাজটি

পুনৰ সলাই থৈ

কিয় বাক তুমি জ'য় পৰা ?

দিন যদি শেষ হয়

লহিয়াই বেলি

মুখ তুলি মিচিকাই হাঁহা,

নিতে নিতে নৱ সাজ

পিন্ধি কাৰ বাবে

আশা পালি নিৰলে বহা ।

বুজিলো বুজিলো মই

এই সংসাবত

আছে মানে চাৰি মুঠি জীৱ,

আশাতেই বন্দী হৈ

ঘূৰিব লাগিছে

চন্দ্র, সূর্য্য আদি যত দেৱ ।

আশাব বিহীন কোনো

নোৱাবে থাকিব

জীৱিত হৈ এই সংসাবত,

যুগ যুগ ধৰি যুবে

আশাব চৰ্কৰি

লাগি লগা সময় সোঁতত ।

চন্দ্র

তোমাক লৈ আজি আক নকৰো কল্পনা মই

মেগাওঁ তোমাৰ গুণ গান,

কল্পনা বহন মানি

কপৰ তুলিকা আঁকি

আনন্দত নাচি নুঠে প্ৰাণ ।

তোমাৰ মৌন্দৰ্য্য শোভা

নহয় আজি মনোলোভা

নোহোৱা আজি কপ কোঁৱৰ,

মন প্ৰাণ নুঠে নাচি

পূৰ্ণিমাৰ নিশা দেখি

আনন্দৰ ঢৌ নুঠে পুনৰ ।

তোমাক লৈ ভাববোৰ

নেলাগে তেপাহ মোৰ

হুবে মন দিগন্ত ধিয়াই,

হাঁহি থকা মুখখনি

নালাগে যে ভাল আজি

কল্পনা-পানচৈ কেনে নিবা লুকাই ।

তোমাক লৈ আজি আক

আইতাই নকয় মাধু

বহি লৈ চোতালৰ আগত,

কলেও নলয় মানি

শিশু সবে জানি শুনি

কলে আই পৰিষ লাজত ।

সেয়েহে তোমাক আজি

বিদায় দিছো সবে আমি

কিয় বাক বুজিছানে তুমি ?

তোমাৰ বুকুত আজি

মানৱৰ পদ-চিহ্ন

সেই কথা চাইহানে গমি ।

মানৱৰ পদ চিহ্নে

আজি তুমি মত গুণে

শতগুণে কুলষিত হল,

তোমার যি কপজ্যোতি গ্লান হ'ল সকলোটি
কিয় বাক বুকু পাতি ললা ?

সুদূৰ দূৰত থাকি ধৰণি চৌরাই আজি
নাহাঁহিবা তুমি পুণবায়,
হিয়া যে নাযায় গলি তোমার হাঁহিটি দেখি
দিছো চন্দ্র তোমাক বিদায়।

৩ম ফিজুদ্দিন

ডিবক পাৰতে বহি মফিজু আহমদে আহি
মেলিলে পাতনি প্রথম কবিতা,
ভাৱৰ মুকুতা গাঠি লিখিলে কবিতা পুথি
জ্ঞানৰ বস্তু বঢ়াই শলিতা।
কোন দিনা কিনোভাবে মনক আৱৰি ধৰে
কিনো ভাবি বাক উল্ল সিত হৈ,
কুলু কুলু সুৰ ধ্বনি কবিতাৰ তটিনীখনি
বৈ যায় পাৰ ভাঙি কতকপী হৈ।
অপকপ কপজ্যোতি জ্ঞানৰ মালিনীখনি
বচিল্য যতনে তুমি মণি মুকুতাৰে
কবিতাৰ বহুমণি গাঠিছিল্য সমস্তে তুমি
সুশোভিলা তুমি জননীৰ কণ্ঠেৰে
'দিন-কণা' পাতনিত নিঃসহায় নিৰষিত
ভাৱবীয়া নিজে কিয় হলা তুমি ?
কিনো ভাবি কিনো গুণি কণাৰ লাখুটি ডালি
নিজ হাতে কিয় তুলি ললা গমি ?
মৰিশালিৰ নিৰ্জ্জনতা অসহায় অনাশ্ৰিতা
কিয়ে বিভীষিকা দেখা পালা তাত,
মুনি-চুনি বেলা দেখি যিটি ঘটে তাকে তুমি
কপ তাৰ দিলা সেয়ে কবিতাত।

তোমাৰ কবিতা ধ্বনি সবাৰো অন্তৰে পশি
 গাই গুণ-গান অসম সন্তানে,
 তব শত বাৰ্ষিকীত উত্তৰ পৃথ্বে আজি
 গাওঁ গুণ-গান আমি সম্বৰ্ণণে ।
 নিবেদিছোঁ আমি আজি তোমাৰ স্মৃতিৰ বাবে
 কবিতাৰ অঞ্জলি এটি এটিকে,
 তোমাৰ গুণানু কীৰ্ত্তি গাওঁ আমি সকলোটি
 লওঁ আমি সকলে তোমাৰ নীতিকে ।
 হে কবি ; জ্ঞানৰ মালিনী তোমাৰ পৰশে হল
 কাব্যবাণী ঐশ্বৰ্য্য শালিনী
 তাৰে সৌৰভ পায় আমি যত দিন কণা
 জীৱনে পালোঁ জ্যোতি অবিলাসী ।

—

কেতেকী

নিজম নিতাল গহীন বাতিত
 গছৰ ডালতে বহি,
 কিয়নো কান্দিছ অ' তই কেতেকী
 হিয়া ভাঙি ভাঙি আহি ।
 চক্ৰমক্ খাই উঠি সাৰ পায়
 শুনো যে বিননি তোৰ,
 তোৰেই বিননি শুনি মাজৰাতি
 হিয়া ভাগি যায় মোৰ ।
 কাকনো বিছাৰি এই মাজ বাতি
 ফুৰ হাবাথুৰি খায়,
 কোনেনো কবহি কাকনো বিচাৰ
 কথাটি কওঁতা নাই ।
 বিষাদৰ বাতৰি কবলৈ কথাটি
 কোনোৱে নোসোধে কথা,
 কাকেকৈ কথাটি মন পাতলাৰি
 কাৰে বা লাগিব বেথা ।
 আহিলে বসন্ত লগে লৰি আহ
 বছৰি বছৰি তই,
 তোৰে কথা ভাবি হিয়া যায় ভাগি
 সি কথা লুপুজোঁ মই ।

আহ ঐ কেতেকী সুধো তোর কথাটি
 কি ছখে কান্দিছ তই,
 তোরে সাঁচতীয়া বুকুর মরম
 কোনে যায় গছকি থৈ ।
 মন কুমলীয়া মরম সাঁচতীয়া
 হিয়া কুমলীয়া তোর
 নেজানি হুশুনি কাকে যাচি দিলি
 মরমর টোপোলাবোর ।
 আগে নিচিনিলি এতিয়া জানিল
 বিননি উঠিছে প্রাণে,
 বিছাৰি বিছাৰি খাই হাবাথুৰি
 বুজনি নামানে মনে ।
 পবিত্র প্রেমর হুবুজে মনর
 কলুষ চকুৰে চাই,
 স্বার্থাশী বোৰে স্বার্থ পূৰা কবে
 তোর কথা ভাবোতা নাই !
 লম্পট বোৰেও একোকে নেভাবে
 স্বার্থহে পূৰাব যায়,
 প্রেম কিনো হয় ! বুজিব নোরাবে
 বুজাবো শক্তি নাই ।
 নাকান্দিবি তই চেনেহী কেতেকী
 আকৌ নাহিবি ঘূৰি,
 যাগৈ যাগৈ তই চকুলো মচি ঐ
 সকলো আশাকে এৰি ।

ঔতল বিলব অতীত কাহিনী ।

মহাৰাণী বিজ্ঞাভ ঔতল বিলব
 অতীত কাহিনী বোব,
 আকাশে বতাহে আজিও উৰিছে
 বিষাদ বিননি মূৰ ।
 মান আহি পালে দেশ ও ভাগিলে
 স্বৰ্গদেউ ভাটিলে যায়
 নির্দোষী প্রজাব কি হব বিলাস
 বাতৰি লওতা নাই ।
 চালি চুলা কৰি মান ফুৰিছেহি
 বিছাৰি নবৰ বলি,
 যাকে যতে পাই নিছে ধৰি হায়
 কামুৰি চিঙিছে নলী ।
 কিনো মান শতক দেখি উৰে জীও
 ভয়তে পেপুৰা লাগি ।
 ঘৰ বাৰী এৰি লবা তিৰী আদি
 গৈছে সকলোৱে ভাগি ।
 মানব অতপালি সহিব নোৱাৰি
 দিহিঙে দিপাঙে যায়,
 ঔতল বিলব পাবে গোচ খালে
 ভাবি নিৰাপদ ঠাই ।

কিনো বিধি হয় কালে জুমি চাঁয়
 নেবিলে বিপদে লগ
 বাতি নো পুরাতে ছুপৰ নিশাতে
 উৰিলে বনুৱা বগ ।
 হাঁহি খিকন্দালি আটুহাস্ত কৰি
 ঘেবিলে ঔতল হয়,
 যাকে যতে পায় কাটি ছিঙি খায়
 বিছাৰ কবোতা নাই ।
 বুঢ়া-বুঢ়ী ধৰি মাৰিছে থেকেছী
 কতনো বুকুতে গোৰ
 কিশোৰ কিশোৰী মাৰিছে এচাৰি
 গছকি ভাঙিছে মুৰ ।
 য়ুরক য়ুরতী নিছে ধৰি ধৰি
 বান্ধিলে সবাকো গ'লে
 বুকুৱে বুকুবে কাকেবা পিঠিয়ে
 শালিছে নটুহা শূলে ।
 কিনো ঐ ব্যাকস মান হল শত্ৰু
 বলি দি নবৰ তেজ খাই
 গৰ্ভাৱতী নাবী মাৰে পেট ছিৰি
 পেটৰ পোৱালী চাই ।
 কোনোক মাৰিছে গছকি গছকি
 ক'তোক যে দিছে বলি,

হাত ৩বি কাটি মাৰে ফুটি
 বিলৰ বুকুলৈ দলি ।
 কিনো অত্যাচাৰী কৰে অতপালি
 নিৰ্ম্মম নিৰ্দয় হয়,
 অকণি পোণাটি এলাই এথানি
 দূৰকৈ দলিয়াই যায় ।
 চিঞৰ বাথৰ সবাতো লাগিছে
 ডিঙিত গছকি ধৰে,
 কিনো নিদাকণ প্রজা নিবৰণ
 শাস্তি দি সবাকো মাৰে ।
 মৰাশ দ'মেৰে ঔতল ভৰিলে
 তেজ যায় ছুঁতি বৈ
 বিলৰ বুকুতে মৰাশ উপঙে
 লাউ ফুল নিচিনাকৈ ।
 (আজিও) গভীৰ বাতিত বিলৰে দাঁতিত
 বুঢ়াই ঈশ্বৰক বন্দে
 জীয়াৰী বোৱাৰীৰ ইনানী বিননি
 লৰাই চিঞৰি কান্দে ।

ডিমৌ

কোন যুগ কোন ক্ষণে
জনম লভিলা তুমি
কোনে দিলে ডিমৌ তর নাম,
কোনোবা কালবে পৰা
আজিও যে বৈ আছা
কৰি আছা গতি অবিৰাম,
কত যুগ কত কাল
কতনো যে শেষ হল
চিন চাব নবল একোতে
ধীৰ স্থিৰ গতি কৰি
বৈ আছা আজিও তুমি
বৈয়ে আছা একেটি গতিতে,
আজিও দুকুল ডকা
আহাৰ মাহৰ শেষে
বান উঠে তোমাৰ বুকুত,
সামৰি স্মৃতিৰ সৰ
অতীতৰ যত কথা
বাখি আছা তোমাৰ গৰ্ভত ।
কবানে এবাৰ তুমি
যদি বাক স্মৃধো আমি
কেতিয়ানো লভিলা জনম ?

(১৯)

অতীতৰ কত কথা
বুকুত সামৰি লই
কৰি আছা আমাক মৰম ।
কবানে এবাৰ তুমি
মনৰ কথাটি খুলি
কোনে দিলে ডিমৌ তর নাম,
কোন যুগে জ্যোতিষীয়ে
কোন কাল ক্ষণ গণি
থলে তর এনে এটি নাম ?
কলে মাত্ৰ এই বুলি
সোৱৰণিৰ পাত খুলি
চোৱা যদি অতীতৰ কথা,
পাবা তাতে নাম মোৰ
আছে যত নদীধোৰ
পাতে পাতে আছে নাম গাঁথা ।
দিহিং দিচাং দিখো নৈৰ
বড়ো ভাষাত নাম থৈ
ঠাই নামে আক ডিমাপুৰ,
ডিমৌ নামে নাম মোৰ
প্ৰখ্যাত হৈছে আজিও
সোৱৰণি পাতে ভৱপুৰ ।
সুধিম নে এটি কথা
কবা নেকি ডিমৌ ককা
বাই চাই কিয় নাম হ'ল,

নেভাঙি কথাৰ ঠোৰ

ককাই কয় কথাবোৰ

সেই কথা বহুত দিন হল,

বজাব বিষয়া লৰা

মনে পাঙি বহু কথা

আলছি আজাক দিলে টানি

দিন বাৰ ক্ষণ গণি

পুখুৰী খান্দিব ভাবি

বড়া-বাড়ীক সকলোকে আনি ।

বাৰ পাল বনুৱা ডাকি

পুখুৰী খন্দালে আনি

চ'ত মাহ ছপৰ বেলাত,

শুকান মান্দহ খাই

গা-কৰে বাইজাই

ঢলি পৰে বনুৱা হেলাত ।

বজাব বিষয়া লৰা

আছিল বববৰা

চাবলৈ পুখুৰী গুনি

বড়াৰ মুখে কথা শুনি

ভাবি পালে মনে গুনি

বায় ছাই নাম থলে জানি ।

—ঃ—

মোৰ গান

মোৰ গান ময়ে গাওঁ

ময়ে বচি সুৰ দিওঁ

সেই সুৰে ময়ে হওঁ অতিকৈ বিভোৰ

মোৰ সুৰ দেৱ সুৰ

কোনোৱে নেপায় ওৰ

সেই সুৰ বাজি উঠে বন্ধে ন শয়ন্তুৰ ।

মোৰ গান সুধনি

কোনোৱে নাপায় শুনি

সপ্ত সুৰ সহ তাত চৌত্ৰিশ বাগিনী

কক এৰি পৃথিবীৰ

উৰি যায় শূণ্যদি

বাজি উঠে দেৱপুৰে তাৰ প্ৰতিধ্বনি

মোৰ গান দেৱ গান

নাই কলুষ তিলমান

কপ যেন শুভ্ৰ এটি পহুৰ পাহী

শুনি নেপাই নৰ সৰে

শুনি পাই দেৱ সৰে

উত্ৰাল চিতে আহি থাকে সৰে বহি ।

মোৰ গান ময়ে গাওঁ

ময়ে শুনি ভাল পাওঁ

কাকো মই এই গান শুনায়ে নেচাওঁ

সৰ্বক্ষনে আছো গাই

অসীম ভূপিতি পাই

অন্তিম কালতো যেন এই গান গাওঁ ।

মোৰ মন

শূণ্যলৈ মন কিয় উৰি উৰি যায়
শূণ্যতেই টো খেলি মনে তৃপ্তি পায় ॥
শূণ্যতেই বচিলে এখনি সাগৰ ।
শূণ্যতেই খেলে নাও নালাগে ভাগৰ ॥
শূণ্যতেই নাও খেলি মনে ভাল পায় ।
শূণ্যতে মাৰ যোৱা বঙা বেলি চাই ॥
শূণ্যতে খেলি মৌল মন ভাগি যায় ।
শূণ্যতে উবে মন দিগন্ত ধিয়াই ॥
শূণ্যক দেখি, হিয়া মোৰ, কিয় বিয়াকুল ।
কিয় হয় মন মোৰ অতিকৈ আকুল ॥
শূণ্যলৈ খেও দি উবে কিয় মন ।
কিটোনো বিচাৰি যায়, নাই দিন ক্ষণ ॥
কিটো বিচাৰে মনে নীল গগনত ।
ভাবিলে নেপাও মই নপৰে মনত ॥
কিবা এটি মহাবত্ত শূণ্যে বহি গল ।
জন্ম পূৰ্বে সেই কথা মনেও নহল ॥
বিচাৰি মনে তাকে হাবাথুৰি খায় ।
কান্দে আজি মনে মোৰ হিয়া ঢাকুবিয়াই ॥
পামনে বিচাৰি বাক মনক যিটি লাগে ।
এৰি অহা সেই বত্ন জীৱন অৱশেষে ॥

এটি অনুৰোধ

লাজুকী বননি
নিদিবা জোকাৰি
থিতাতে পাবিব জঁয়,
অঁতবে অঁতবে
থাকা মাথো চায়
হিয়া কবিব জয় ।
ধুনীয়া পখিলা
ধৰিব নেযাবা
বিচিত্ৰ ছখনি পাখী,
তোমাৰ হাতৰ
পৰশত তাৰ
হেৰাব সৌন্দৰ্য সখি ।
কাষ নেচাপিবা
চাব যদি খোজা
হৰিণী নয়ন ছুটি,
বনৰ হৰিণী
বনত লুকাব
নাপাবা যে দেখা সিটি
বিজুলিৰ বেথ
কপ যদি চোৱা
নিবলে থাকিবা বহি

আকাশত বুকুত
 ক্ষণে লুকাই থব
 কলীয়া ডারবে আহি ।
 সন্ধিয়া বক্তমা
 যদি চাব খোজা
 সুন্দর আকাশখনি ।
 কাণ নাপাতিবা
 চকু মুঘুৰাবা
 চকুৰাব বিননি শুনি ।
 হাঁহি ও নিদিবা
 ঠাট্টা নকৰিবা
 দেখি জীয়াৰ পাখী
 জুমি যদি চোৱা
 তাৰ পাখীবেই
 সুন্দর সবগ দেখি ।